

Proti buržoazní literární „vědě“ Arne Nováka). Brněnská katedra českého jazyka a literatury uspořádala na počátku roku 1952 Novákovi věnovaný diskusní večer, který uvedl a řídil Josef Hrabák. Podle novinové zprávy zazněly v jeho referátu charakteristiky jako „veskrze reakční postava české literární historiografie“, „kritik bojovně vystupující v zájmu velké buržoazie“, „podceňování naší národní kultury“, „krajně subjektivistické hodnocení literatury, na které doplatily především pokrokové zjevy české literatury“ aj.

Profesor Antonín Grund (1904 – 1952), který se spolu s Rudolfem Havlem podílel na poválečném zkráceném a doplněném vydání Novákových Přehledných dějin (vyšlo pod názvem Stručné dějiny literatury české), pokládal Arna Nováka – jak v roce 1945 napsal ve vzpomínkovém článku – za „literárního historika světového formátu“, na jehož Přehledných dějinách je obdivuhodné zejména „přímo geniální rozvržení a zvládnutí obrovité látky“. Na zmíněném diskusním večeru byl Grund nucen vystoupit s příspěvkem, v němž dokládal, jak při přípravě stručné verze Novákovy knihy svými úpravami „ulamoval hroty reakčním soudům Novákovým o nejpokrokovějších zjevech české literatury, aniž tím chtěl tuto práci obhajovat“. Vynikající odborník a oblíbený učitel Grund se v této době – jak napsal jeho žák Viktor Kudělka – stal „terčem udání a invektiv“, zajímala se o něj i StB a „v jednom kuse mu otloukali o hlavu jeho někdejší podíl na vydání děl Arna Nováka“. Kvůli spravedlnosti nutno dodat, že útoky nevycházely z Brna, ale z Prahy, místa Grundova trvalého bydliště. Pod vlivem této osobní situace spáchal Antonín Grund, řádný profesor dějin české literatury na Masarykově univerzitě, ještě v témže roce sebevraždu. Posledním dnem jeho života byl 14. listopad 1952.

J. RAMBOUSEK

* Arne Novák, literární historik a kritik, Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity, ročník 51-52, řada literárněvědná bohemistická č. 5-6, Masarykova univerzita, Brno 2004

Urbanová, M., Večeřa, M. a kol.: Ženská delikvence *

Publikace Ženská delikvence je cenným počinem při mapování u nás dosud málo probádaného fenoménu ženské delikvence, která zůstává buď opomíjena a zahrnuta do popisů kriminality obecně, nebo je při interpretaci sycena řadou genderových stereotypů.

Dvě stě čtyřicet sedm stran publikace je členěno do devíti podkapitol. První a třetí kapitola (obsahově zaujímavější větší třetinu knihy) mají charakter učebnicového přehledu sekundární literatury teorií deviance a sociální kontroly a poté přehledu psychologického uchopení motivace, postoje a rozkladu právního vědomí. Ve druhé a sedmé kapitole se nacházejí informace o četnosti a charakteru kriminality žen, a další údaje o ženské populaci ve vězení: ta u nás stejně jako ve většině západních zemí představuje zhruba 5 procent z celkové populace vězňů. Ženy jsou nejčastěji vězněny pro majetkovou trestnou činnost (převážně krádež), nejvíce žen ve vězení spadá do věkové kategorie 30 – 40 let, má základní vzdělání a více než polovina uvězněných jsou prvotrestané. V České republice fungovaly v době realizace výzkumu 4 věznice pro ženy a nejčastější délkou trestu, která byla ženám ve věznicích vyměřena, byla doba od 9 měsíců do jednoho roku.

Na straně 99 začíná samotné jádro publikace (4. kapitola), kterým je původní empirická studie delikventních žen ve všech ženských věznicích. Metodou dotazníkového šetření bylo sebráno úctyhodných 322 dotazníků z celkového počtu 492 uvězněných žen. Dotazník se zaměřoval zejména na sociodemografické charakteristiky, hodnotovou orientaci, postoje k právu a mravní a právní vědomí žen ve vězení.

Hlavním a ne překvapivým zjištěním kvantitativního výzkumu je tvrzení, že hodnotový žebříček nevykazuje oproti české populaci zásadnější diference, protože se na prvním místě tradičně umístila hodnota zdraví (str. 120). V této části publikace se také čtenář dočká avizovaného srovnání se

slovenskou populací žen ve vězení, která je opět považována ve svých názorech a postojích k právu za srovnatelnou s českou vězeňskou i majoritní populací, ale na rozdíl od české je shledána více religiozní. Závěrem autoři shrnují své hypotézy a konstatují, že delikventní ženy pocházejí častěji z neúplných rodin, s konfliktním vztahem k otci, respektive matce, jejich trestný čin obvykle souvisí se sociodemografickými charakteristikami, u žen převažují moderní materialistické hodnoty, jako je svoboda a soukromí, tedy to, čeho se ve vězení a priori nedostává, a konečně odhalují u vězenkyň negativní postoje k právu, kdy mizí legalismus, který je nahrazován konformním postojem nebo utilitarismem.

Jedna ze základních hypotéz, předpokládajících zhoršení hodnot a postojových charakteristik pobytem ve vězení, nemohla být reliabilně potvrzena ani vyvrácena, neboť se opakovaného dotazování zúčastnilo pouze 28 žen.

Kvalitativní výzkum založený na narativních rozhovorech, o který se opírá pátá, šestá a devátá kapitola, je osvěžujícím obohacením a ověřením validity kvantitativního výzkumu.

V této části výzkumu bylo realizováno 42 hloubkových rozhovorů se ženami ve všech 4 ženských věznicích a tyto rozhovory jistě skýtají bohatý materiál k interpretaci, který se doufáme dočká dalšího zpracování. V publikaci *Ženská delikvence* mají tato data (s výjimkou 9. kapitoly) spíše charakter výběru „toho nejzajímavějšího“ z rozhovorů, kdy jsou zlomkovitě citovány výpovědi žen a vklad autorů se často omezuje na nadpis podkapitolek a několik poznámek na závěr.

Jestliže autoři v úvodu práce tvrdí, že chtějí přispět k diskusi o kriminalitě a zvláště ženské kriminalitě, pak se jim tento úkol jistě povedlo splnit. Můžeme doufat, že v tomto úsilí nezůstanou osamoceni.

K. NEDBÁLKOVÁ

* Masarykova univerzita, Brno, 2004, 247 s.

Silvie Presová: Metoda Konspektu *

V době neustále se zvyšujícího objemu informací a zároveň zvětšujícího se počtu různých prostředkovatelů těchto informací je zapotřebí vyvíjet takové nástroje, které by nám pomohly se v tomto prostředí orientovat. Je třeba se zaměřit na takové projekty, jejichž cílem je integrace různorodých informačních zdrojů a jejich kvalitní zpřístupnění. Také v České republice vznikají takové projekty, jedním z nichž je národní projekt budování Jednotné informační brány (JIB) koordinovaný Národní knihovnou České republiky a Univerzitou Karlovou. Primárním cílem JIB je zajistit přístup ke kvalitním zdrojům informací bez ohledu na jejich formu. Aby tento projekt dospěl úspěšně ke svému cíli, je nezbytné řešit řadu dílčích otázek, které propojují více knihovnických činností. První fáze realizace projektu se zaměřila na oblast jednotného věcného zpracování a zhodnocení fondů českých knihoven, k níž vzhledem k respektování mezinárodních standardů posloužila metoda Konspektu. Metoda Konspektu je nástrojem vyvinutým koncem 70. let 20. století skupinou amerických univerzitních knihoven (Research Libraries Group), který slouží k popisu a hodnocení knihovnických fondů. Jeho vznik si vynutila změna akviziční politiky knihoven, která se měla zaměřit na plnění skutečných uživatelských potřeb. Vzhledem ke své flexibilitě a adaptibilitě se Konspekt v druhé polovině 80. let rozšířil za hranice Spojených států a stal se tak mezinárodním standardem. Princip metody Konspektu tkví v hodnocení tematicky strukturovaného fondu, který je charakterizován z hlediska pěti aspektů: současný stav fondu, současná akviziční politika, strategie budování fondu, jazykové pokrytí a ochrana fondu. Konspekt ovšem není pouze hodnotící metodou, nýbrž je také významným nástrojem pro systematickou a kooperativní správu knihovnických fondů.

Silvie Presová nám předkládá fundovaný přehled o historii metody Konspektu, o její charakteristice a aplikaci s přihlédnutím k současnému stavu a trendům v České re-